

Bryssel den 8 maj 2025
(OR. en)

8686/25

ENER 115
COMPET 343

FÖLJENOT

från: Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av
Martine DEPREZ, direktör

inkom den: 7 maj 2025

till: Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd

Komm. dok. nr: COM(2025) 440 final

Ärende: MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA
OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN
Färdplan för att stoppa importen av rysk energi

För delegationerna bifogas dokument – COM(2025) 440 final.

Bilaga: COM(2025) 440 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Strasbourg den 6.5.2025
COM(2025) 440 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Färdplan för att stoppa importen av rysk energi

1. INLEDNING

Som svar på Rysslands angrepp mot Ukraina i februari 2022 och i linje med stats- och regeringschefernas Versaillesförklaring lanserade kommissionen i maj 2022 planen REPowerEU¹. Med planen ville man få ett slut på Europas beroende av rysk energi genom att öka energieffektiviteten, påskynda utbyggnaden av förnybar energi och diversifiera försörjningen. Sedan dess har ytterligare utbyggnad av förnybar energi och energibesparingar möjliggjort en minskning av gasimporten med mer än 60 miljarder kubikmeter per år mellan 2022 och 2024², vilket gör det lättare att röra sig bort från rysk gas.

Trots dessa ansträngningar importerade EU år 2024 fortfarande 52 miljarder kubikmeter rysk gas (32 miljarder kubikmeter rörledningsgas och 20 miljarder kubikmeter flytande naturgas (LNG) motsvarande omkring 19 % av EU:s totala gasimport) samt 13 miljoner ton råolja och mer än 2800 ton uran³ i anrikad form eller bränsleform. Tio medlemsstater importerade rysk gas 2024, tre medlemsstater⁴ fortsatte att importera rysk olja och sju medlemsstater importerade anrikat uran eller urantjänster från Ryssland.

Beroendet av import av rysk energi medför allvarliga säkerhetsmässiga och ekonomiska risker för unionen och dess medlemsstater, eftersom Ryssland hela tiden har utnyttjat den befintliga energiförsörjningen som ett vapen för att hota unionens stabilitet och välbefinnande.

I denna färdplan beskrivs EU:s strategi för att fasa ut den import av rysk energi som kvarstår. Här fastställs också en gemensam vision om ett solidariskt samarbete i Europa för att säkerställa alternativ och överkomlig energiförsörjning för alla medlemsstater, medan gemensamma åtgärder vidtas för att minska intäkter för Ryssland som underblåser dess krigsmaskin och äventyrar kontinentens stabilitet⁵. Ett minskat beroende av fossila bränslen kommer att ytterligare stärka EU:s energitrygghet och suveränitet i linje med EU-målen om klimatneutralitet.

Färdplanen ingår i vår strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft och motståndskraft, och påskynda omställningen till ren energi. I och med antagandet av konkurrenskraftskompassen den 29 januari 2025 fastställde kommissionen en omfattande och ambitiös plan för att åter placera Europa i den industriella framkanten. Given för en ren industri, handlingsplanen för överkomliga energipriser och unionens strategi för krisberedskap stärker detta åtagande ytterligare. I dessa initiativ erkänns den negativa inverkan som importen av energi från Ryssland har på Europas ekonomiska säkerhet och konkurrenskraft.

¹ [COM\(2022\) 230 final](#).

² [Eurostats naturgasstatistik](#). Europa importerade 273 miljarder kubikmeter 2024, jämfört med 334 miljarder kubikmeter 2022.

³ Naturlig uranekvivalent som ingår i de importerade produkterna.

⁴ Sedan april 2025 importerar Tjeckien inte rysk olja.

⁵ År 2024 betalade EU sammanlagt 23 miljarder euro för rysk energi, inklusive 1 miljard euro för kärnbränsle. Källa: Comex.

I kombination med en påskyndad utbyggnad av förnybar energi⁶, inklusive förnybara gaser, ytterligare elektrifiering, energieffektivitet och alternativ försörjning, kommer utfasningen av ryska bränslen att bidra till målen i given för en ren industri och handlingsplanen för överkomliga energipriser. Denna färdplan påverkar inte eventuella framtida EU-sanktioner.

Åtgärder för att minska beroendet av rysk energi

EU har redan minskat beroendet och importen av energi från Ryssland avsevärt med hjälp av 16 sanktionspaket⁷. Sanktionerna har i praktiken förbjudit importen av rysk kol och olja till EU och förbjuder omlastning av LNG från Ryssland i EU:s hamnar. Särskild uppmärksamhet bör dock ägnas frågan om kringgående av EU:s oljesanktioner genom användning av så kallade skuggflottor.

Genomförandet av REPowerEU-planen har också bidragit avsevärt till att minska efterfrågan på gas⁸. Med ett fullständigt genomförande av energiomställningen och den senaste handlingsplanen för överkomliga energipriser förväntas upp till 100 miljarder kubikmeter naturgas kunna ersättas senast 2030. Detta motsvarar besparingar för EU på mer än 15 miljarder kubikmeter gas per år, eller en ytterligare minskning av efterfrågan på gas med 40–50 miljarder kubikmeter fram till 2027⁹, vilket också kommer att göra det lättare att fasa ut importen av rysk gas.

Till följd av samordnade åtgärder mellan kommissionen och medlemsstaterna och EU:s ökade energidiplomati med internationella partner har importen av gas (både rörledningsgas och LNG) från Ryssland minskat från 45 % år 2021 till 19 % år 2024. Denna import har ersatts av försörjning från mer tillförlitliga källor samt inhemskt producerad energi, och möjliggjordes genom minskad förbrukning. Prognoserna pekar på en ytterligare minskning till 13 % år 2025 i och med att transitvägen i Ukraina upphör. Andelen import av rysk olja har också minskat från 27 % i början av 2022 till 3 % i dag. Trots betydande framsteg är gas, olja och kärnkraftsmaterial från Ryssland fortfarande en del av EU:s energimix, vilket utgör en risk för vår ekonomiska säkerhet och ger ekonomiskt stöd till den ryska krigsekonomin.

Genom att bygga vidare på de baltiska staternas nyligen uppnådda synkronisering och utgången av avtalet om gastransitering genom Ukraina syftar denna färdplan till att ytterligare främja EU:s oberoende av rysk energi genom att fasa ut importen av gas, kärnkraft och olja från

⁶ Målet är att andelen energi från förnybara energikällor i EU:s slutliga energianvändning (brutto) senast 2030 ska vara minst 42,5 % och helst 45 %.

⁷ Det 16:e sanktionspaketet som antogs den 24 februari innehåller ett förbud mot tillfällig lagring av rysk olja och riktas mot skuggflottor. [EU antar ett sextonde sanktionspaket mot Ryssland.](#) Rysk naturgas ingår inte i sanktionspaketet. Se även [Tidslinje – EU-sanktioner mot Ryssland.](#)

⁸ Minskning med 18 % mellan augusti 2022 och januari 2025.

⁹ Uppskattningar baserade på kommissionens långsiktiga Ceto-prognoser, justerade för den senaste utvecklingen av efterfrågan på gas. Prognoserna återspeglar den information som finns tillgänglig och de förväntningar som för närvarande råder vilket innebär osäkerhet när det gäller att förutse utvecklingen av exempelvis energipriser, den geopolitiska situationen och tekniska framsteg inom ren teknik.

Ryssland och därmed minska riskerna för att energiförsörjningen används som vapen och förhindra att EU bidrar med inkomster till Rysslands budget.

Kommissionen och medlemsstaterna hade ett nära samarbete för att säkerställa att försörjningstryggheten inte skulle påverkas om den ryska gastransiteringen genom Ukraina upphörde i december 2024¹⁰. Även om effekterna har varierat i olika regioner påverkades den allmänna försörjningstryggheten och priserna inte nämnvärt i EU. Detta visar att samordnade EU-omfattande förberedande åtgärder, diversifieringsinsatser och en gradvis strategi för att fasa ut importen från Ryssland är avgörande för att upprätthålla prisstabilitet, förutsägbarhet på marknaden och försörjningstrygghet i EU.

De åtgärder som presenteras i denna färdplan bör genomföras samordnat och på EU-nivå, för att minimera inverkan på energipriserna, stabilisera energimarknaderna genom säkra och förutsägbara alternativa leveranser och främja rättssäkerheten.

2. BEHOV AV ÅTGÄRDER

2.1 Beroenden av import av rysk gas

Ryssland har vid upprepade tillfällen hotat EU:s försörjningstrygghet genom att ensidigt minska gasflödena till sina europeiska kunder 2006, 2009, 2014 och mer nyligen 2022 efter sitt angrepp mot Ukraina, samt under upptakten till invasionen. Utfasningen av import av gas från Ryssland är därför avgörande för att stärka EU:s energitrygghet och stävja en situation där energiimporten används som vapen. Det skulle också minska Rysslands intäkter, som används för att finansiera det omotiverade kriget mot Ukraina och fortsätta dess militära uppbyggnad.

Mellan 2021 och 2023 minskade EU importen av rysk gas med över 70 %, från 150 miljarder kubikmeter till 43 miljarder kubikmeter. Under 2024 upphörde denna nedåtgående trend och importen från Ryssland ökade. När det gäller LNG skedde en ökning med 12 % jämfört med 2023, från 18 miljarder kubikmeter till 20 miljarder kubikmeter, medan importen av rörledningsgas ökade med 26 %, från 25 miljarder kubikmeter till 32 miljarder kubikmeter.

Flera medlemsstater har vidtagit tidiga åtgärder för att minska eller till och med förbjuda importen av gas från Ryssland, bland annat genom att säga upp befintliga avtal med ryska gasleverantörer¹¹. Men även efter det att den ryska gastransiteringen genom Ukraina upphörde 2025 står den ryska gasen fortfarande för omkring 13 % av EU:s totala gasimport. För närvarande levereras omkring två tredjedelar av den ryska gasen på grundval av långfristiga avtal om import med destination i EU, medan omkring en tredjedel tillhandahålls via direktköp

¹⁰ Transiteringsavtal mellan Naftogaz och Gazprom.

¹¹ Estland, Litauen, Lettland, Danmark, Finland, Sverige, Tyskland, Polen, Kroatien, Malta, Irland, Luxemburg, Österrike och Tjeckien har förbjudit eller stoppat gasleveranser från Ryssland. Vissa medlemsstater kan dock indirekt förse med gas av ryskt ursprung genom inköp på grossistmarknaden.

(på kortsiktig basis). De kvarvarande volymerna förväntas inte elimineras utan ytterligare EU-åtgärder, med tanke på avsaknaden av kommersiella incitament och löpande långfristiga avtal.

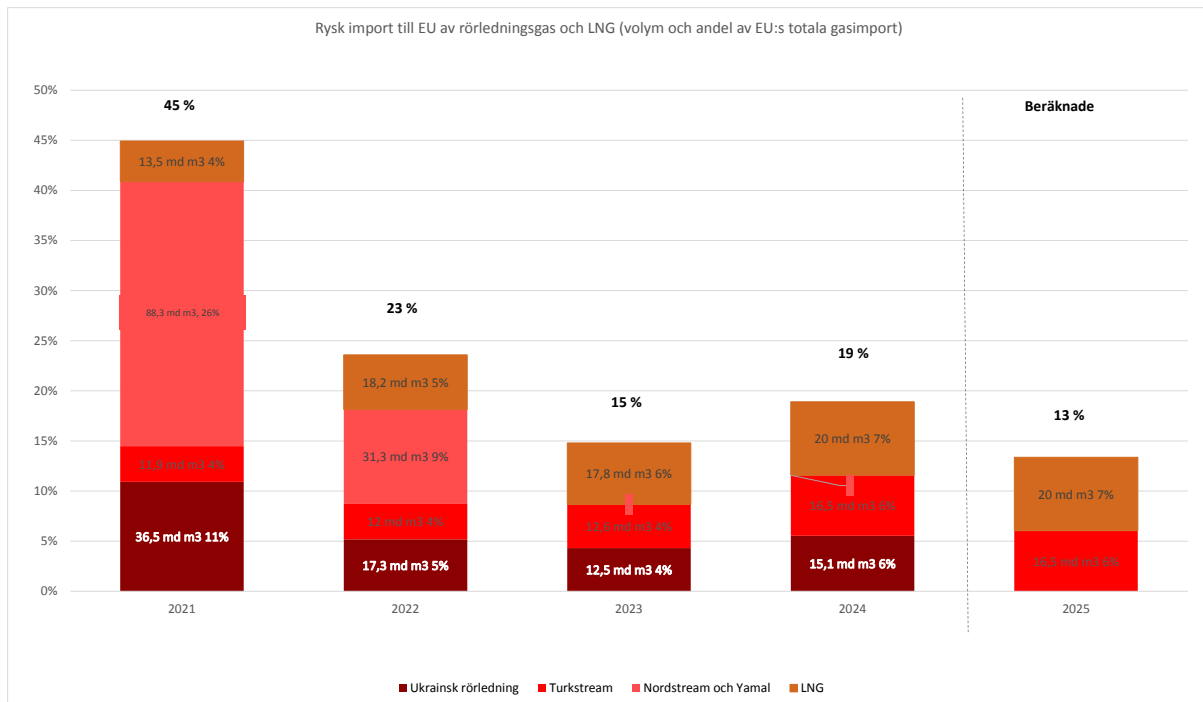
Det krävs åtgärder på EU-nivå för att fasa ut denna gasförsörjning och samtidigt säkerställa alternativ försörjning av LNG eller rörledningsgas från internationella partner, utan att skapa nya beroenden. I detta sammanhang är det viktigt att den infrastrukturkapacitet för import som är långfristigt avsatt för import från Ryssland görs tillgänglig för import av gas från alternativa källor. EU har redan gett betydande stöd till diversifieringsinsatser med 184,7 miljarder euro till energirelaterade initiativ inom ramen för de nationella planerna för återhämtning och resiliens och Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE), 5,84 miljarder euro (2021–2027) för finansiering av gränsöverskridande infrastruktur och 55 miljarder euro med budget från EU:s sammanhållningspolitik¹².

Trots att energiomställningen går framåt kommer gas att förbli en del av EU:s energimix under de kommande årtiondena¹³. För att säkerställa en stabil försörjning bör åtgärder som syftar till att fasa ut rysk gas åtföljas av insatser för att diversifiera EU:s försörjningsportfölj. Detta skulle kunna uppnås genom gemensamma åtgärder, inbegripet aggregering av efterfrågan på EU-nivå, och genom konkurrenskraftigt prissatta¹⁴ långfristiga leveransavtal med alternativa leverantörer där så är lämpligt. Den kommande nya pakten för Medelhavsområdet och i synnerhet samarbetsinitiativ för energi i Medelhavsområdet kommer att ge konkreta möjligheter att ytterligare stärka diversifieringen av energiförsörjningen.

¹² Förslaget till halvtidsöversyn av sammanhållningspolitiken kommer att bredda möjligheterna att investera i energiomställning, COM(2025) 123 final.

¹³ Se prognoserna i EU:s klimatmål för 2040 SWD(2024) 63 final: Fram till 2040 kommer försörjningen av fossila bränslen för energianvändning att minska med mer än 70 % jämfört med i dag. Mer än hälften av alla fossila bränslen som används i EU 2050 kommer att användas inom andra sektorer än energisektorn som råvara för kemiska processer (plast, gödselmedel osv.). Utfasningen av importen av fossil naturgas från Ryssland påskyndar övergången. Förbrukningen av naturgas, biometan och biogas uppskattas till cirka 105–155 Mtoe 2040 (4,5–6,5 EJ). År 2050 ligger förbrukningen av dessa gasformiga bränslen i EU fortfarande på mellan 70 och 80 Mtoe för alla scenarier (3,0–3,5 EJ).

¹⁴ Till exempel europeiska eller internationella plattformspriser, index och referensvärden (TTF, Henri Hub osv.).

Diversifieringsinsatserna bör inte äventyras genom arrangemang som inbegriper swappar, dvs. inköp av rysk gas från tredje part. Sådana metoder skulle strida mot målen för REPowerEU, eftersom de skulle upprätthålla intäktflödena till Ryssland och bevara EU:s sårbarhet för prismanipulation.

2.2 Beroenden av Ryssland inom kärnenergisektorn

Till skillnad från beroenden inom gassektorn är beroendena inom kärnenergisektorn mångfacetterade. Ryssland levererar produkter och tjänster till EU-kunder över hela kärnbränslecykeln. Beroendet är störst i de fem medlemsstaterna vars reaktorer har utformats av Ryssland¹⁵, även kallade VVER-reaktorer, som traditionellt är beroende av bränsle från ryska leverantörer. Andra medlemsstater har också förlitat sig på Ryssland för kärnämnen, reservdelar eller kärnbränslecykeltjänster. Ryssland har också en stark ställning när det gäller försörjningen av vissa radioisotoper för medicinskt bruk.

2.2.1 Ersätta ryska kärnbränslen med alternativ försörjning i fem medlemsstater med ryskbyggda kärnreaktorer

Framsteg har gjorts när det gäller att ersätta ryskt kärnbränsle med bränsle från andra tillverkare i de fem medlemsstater som har rysktillverkade VVER-reaktorer. Allmännyttiga företag i fyra av fem berörda medlemsstater har sedan 2022 undertecknat leveransavtal för alternativt bränsle. Alternativa bränslen måste emellertid testas och licensieras i varje medlemsstat innan de kan ersätta ryska bränslen. År 2024 laddades de första testbränslepatronerna i reaktorer i Bulgarien och Finland. EU stöder också ekonomiskt utvecklingen av alternativa bränslen

¹⁵ Bulgarien, Tjeckien, Finland, Ungern och Slovakien.

genom sina Save- och Apis-projekt¹⁶. Risker för försörjningstryggheten kan uppstå på kort till medellång sikt vid plötsliga politiska förändringar.

Utvecklingen av alternativa kärnbränslen för VVER-reaktorer och licensieringen av dem måste påskyndas, och avtal med alternativa leverantörer bör snabbt slutas för att helt och hållet byta ut försörjningen från Ryssland. Viktiga lärdomar kan dras av erfarenheterna i Ukraina och dess framsteg i användningen av icke-ryska alternativa bränslen, såsom erfarenheterna av kärnsäkerhetsrelaterade licenser och tester av bränsle.

2.2.2 Diversifiera försörjningen och bygga upp alternativ kapacitet inom kärnbränslecykeln för alla medlemsstater med kärntekniska anläggningar

Även om mer än 14 % av uranet i EU kom från Ryssland år 2024 är den globala marknaden för naturligt och bearbetat uran relativt diversifierad¹⁷. Ett stort problem är att tjänsterna för konvertering och anrikning av uran – som behövs för att omvandla bearbetat uran till kärnbränslematerial – koncentreras i ett begränsat antal företag. De som ligger i EU eller andra västländer kan för närvarande inte tillgodose den totala efterfrågan på grund av den begränsade kapaciteten hos de konverterings- och anrikningsanläggningar som är i drift. År 2024 tillgodosåg Ryssland omkring 23 % av EU:s totala efterfrågan på tjänster för konvertering av uran, och inom tjänster för anrikning av uran täckte Ryssland nästan 24 % av EU:s behov¹⁸.

De europeiska anrikningsföretagen har tillkännagivit planer på att utöka sin nuvarande anrikningskapacitet, men någon ny anrikningsanläggning förväntas inte före 2027. Dessutom står den globala industrin för konvertering av uran inför hinder när det gäller att öka produktionen på grund av teknisk komplexitet och marknadsosäkerhet, och den konverteringskapacitet som för närvarande har meddelats kommer inte att finnas tillgänglig förrän i början av 2030-talet. EU:s kärnenergisektor fortsätter också att förlita sig på Ryssland för vissa reservdelar och underhållstjänster. Ett fortsatt internationellt samarbete inom ramen för exempelvis G7 är avgörande för att säkerställa tillräcklig anriknings- och omvandlingskapacitet samt reservdelar och tjänster under kommande år. Kommissionens översyn av strategin för försörjning av anrikat uran kommer också att vara ett stöd för att öka försörjningstryggheten och öppenheten gentemot tillförlitliga leverantörer.

Slutligen är EU starkt beroende av Ryssland för vissa stabila radioisotoper som används i produktionen av medicinska radioisotoper för cancerbehandling. EU måste öka insatserna för att utveckla den inhemska produktionen av dessa medicinska radioisotoper till förmån för alla medlemsstater. Det kommer i synnerhet att vara viktigt att stärka leveranskedjan för

¹⁶ EU stöder finansiellt utvecklingen av alternativa bränslen för VVER-reaktorer genom Westinghouse (Apis-projektet) och Framatome (Save-projektet) med bidrag på 10 miljoner euro för varje projekt (totalt 20 miljoner euro) via Euratoms forsknings- och utbildningsprogram.

¹⁷ Mer än 85 % av uranet produceras i sex länder (Kazakstan, Kanada, Australien, Namibia, Niger och Ryssland), men urangruvor är för närvarande i drift i många länder och utvunna fyndigheter finns också i vissa EU-medlemsstater.

¹⁸ Marknadsandelar baserade på preliminära uppgifter för 2024.

radioisotoper genom att säkra tillgången till råmaterial, förbättra produktionen av radioisotoper i industriell skala och stödja forskning och innovation inom strålmedicinsk behandling.

2.3 Beroenden av Ryssland inom oljesektorn

År 2022 stod rysk råolja för 27 % av EU:s råoljeimport, medan den nu bara står för 3 %. Detta är en direkt följd av införandet och en effektiv tillämpning av EU:s sanktioner, som förbjuder import av rysk råolja som transporteras sjövägen sedan december 2022 och import av raffinerade petroleumprodukter sedan februari 2023.

Rysk rörledningsolja stod dock i slutet av 2024 för en betydande del av den totala importen för Tjeckien, Slovakien och Ungern, som för närvarande har tillfälliga undantag från EU:s sanktionssystem.

I och med slutförandet av TAL-Plus-projektet i april 2025 kan Tjeckien nu ersätta sin oljeförsörjning från Ryssland med alternativa källor. För Slovakien och Ungern står däremot rysk olja för över 80 % av den totala oljeimporten¹⁹. Detta stora beroende kan utgöra en risk för försörjningstryggheten. Kommissionen fortsätter att stödja dessa medlemsstater för att gradvis ersätta den ryska oljan och säkerställa alternativ försörjning genom Adrialedningen.

Ryssland har förlitat sig på en skuggflotta av tankfartyg för att upprätthålla sin oljeexport och kringgå sanktioner. Dessa fartyg är ofta gamla och i dåligt skick, med otydliga ägarförhållanden och försäkringar. De utgör därför en påtaglig risk för miljön på grund av risken för oljeutsläpp och andra fartygsorsakade föroreningar, vilket kan orsaka miljökatastrofer. EU har sanktionerat specifika fartyg, utfört omfattande diplomatiska insatser mot flaggstater och hamnstater och förstärkt skyldigheterna på sjösäkerhetsområdet, särskilt genom gemensamma åtgärder av de nordisk-baltiska 8++-länderna²⁰.

Ytterligare arbete och åtgärder skulle behövas för att störa och avskräcka Rysslands skuggflotta och samtidigt förbättra miljöskyddet, sjösäkerheten och säkerheten samt minska finansieringen av Rysslands krigsekonomi.

3. ÅTGÄRDER FÖR ATT FASA UT ENERGIIMPORTEN FRÅN RYSSLAND

3.1 Rörledningsgas och LNG

Åtgärd 1: Insyn, övervakning och spårbarhet

¹⁹ Enligt Comext-uppgifter från 2024 och 2023.

²⁰ De nordisk-baltiska 8++-länderna är Danmark, Estland, Finland, Tyskland, Island, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Sverige och Förenade kungariket.

Insyn, övervakning och spårbarhet är den nödvändiga utgångspunkten för åtgärder för att effektivt fasa ut rysk gas och säkerställa verkställigheten. Befintlig EU-lagstiftning har redan bidragit till ökad insyn och spårbarhet när det gäller importen av gas till EU, men informationen är inte tillräckligt detaljerad:

- Enligt EU:s regler²¹ ska medlemsstaterna rapportera vissa uppgifter om gasavtal till kommissionen, t.ex. långfristiga avtal som omfattar gas av ryskt ursprung. Dessa delas av medlemsstaterna utan att identiteten på motparterna i enskilda avtal offentliggörs. Hela avtal kan endast begäras ut under särskilda omständigheter.
- I enlighet med EU-lagstiftningen²² får tullmyndigheterna viss information om importerad gas när den förs in i unionens tullområde. Det finns dock ingen skyldighet att rapportera till de nationella myndigheter som ansvarar för energipolitiken.

Även om vissa medlemsstater har nationella regler för spårbarhet av rysk gas²³ finns ingen enhetlig EU-ram för insyn, övervakning och spårbarhet avseende rysk gasimport till EU.

Kommissionen kommer därför att föreslå de åtgärder som är nödvändiga för en effektivare övervakning och spårbarhet. En åtgärd skulle kräva att företagen lämnar information om ryska gasavtal (t.ex. avseende volymer och varaktighet) till medlemsstaternas berörda myndigheter och till kommissionen. En annan åtgärd skulle säkerställa att information om faktisk import av rysk gas delas mellan tullen, nationella energi- och säkerhetsmyndigheter och kommissionen.

Dessa åtgärder skulle ge regeringarna och kommissionen tillgång till relevant information om rysk gas som förs in i deras energisystem, vilket skulle göra det möjligt att genomföra EU-omfattande riktade och effektiva åtgärder och förbereda för alternativ försörjning. Med denna information skulle kommissionen också vara bättre rustad att samordna EU-omfattande åtgärder för en utfasning i hela EU och göra förberedelser för alternativ försörjning.

För att uppnå detta har kommissionen för avsikt att senast nästa månad lägga fram ett lagstiftningsförslag om regler för ökad insyn, övervakning och spårbarhet i fråga om rysk gas. För att förbättra försörjningstryggheten och beredskapen strävar kommissionen efter att inkludera liknande krav på insyn för all gasimport till EU i den framtida översynen av energitrygghetsarkitekturen år 2026.

Åtgärd 2: Nationella planer för att stödja EU:s åtgärder för att fasa ut rysk gas

²¹ Artikel 14 i förordning (EU) 2017/1938.

²² [Unionens tullkodex](#).

²³ T.ex. Spanien, www.enagas.es.

En väl förberedd, välordnad och säker utfasning av rysk gas i EU minimerar inverkan på priser, marknader och försörjningstryggheten. Kommissionen har för avsikt att föreslå lagstiftning som kräver att medlemsstaterna planerar och övervakar den EU-omfattande utfasningen av rysk gas²⁴.

De nationella planerna bör bland annat innehålla följande:

- Volymen rysk gasimport enligt befintliga avtal, inbegripet avtal med take-or-pay-klausuler²⁵.
- En tidsplan, inklusive milstolpar till stöd för EU:s åtgärder för att uppnå målet att fasa ut rysk gas.
- Diversifieringsalternativ och teknisk kapacitet för att ersätta rysk gas, bland annat genom samarbete i befintliga regionala grupper.

Kommissionen kommer att stödja medlemsstaterna i utarbetandet av planerna genom etablerade arbetsgrupper och samordningsgrupper, såsom gruppen för samordning av gasförsörjningen, eller en särskild undergrupp samt regionala grupper.

Kommissionen har för avsikt att lägga fram ett lagstiftningsförslag nästa månad om nationella planer för utfasning av rysk gas, och rekommenderar att medlemsstaterna lämnar in sina första nationella planer redan före utgången av 2025 för att möjliggöra en säker, samordnad och väl förberedd utfasning.

Åtgärd 3: Stegvis förbud mot import av rysk gas

Med utgångspunkt i de gemensamma europeiska förberedelserna och bedömningen av effekterna av de åtgärder som kommissionen har genomfört sedan Versaillesförklaringen, inklusive effekterna på gasförsörjningen, marknaden, priserna och de rättsliga aspekterna (inklusive avtalen), avser kommissionen att föreslå rättsliga åtgärder för en effektiv utfasning av importen av gas från Ryssland.

Under förutsättning att utfasningen sker gradvis och alternativ försörjning säkerställs förväntas förbudet mot import av rysk gas ha en begränsad inverkan på priserna och försörjningstryggheten i medlemsstaterna av följande skäl:

²⁴ Se de föreslagna reglerna om utfasning under *Åtgärd 3* nedan.

²⁵ Ett take-or-pay-avtal är en typ av avtal som vanligen används inom energiindustrin, särskilt vid gasförsäljning. Enligt avtalet måste köparen antingen ta emot en viss mängd gas eller betala en förutbestämd straffavgift om den inte tar emot leveransen.

- Genomförandet av EU:s energimål och stödjande regelverk²⁶ kommer att påskynda utbyggnaden av förnybar energi och energieffektivitet i hela EU. Det uppskattas att EU kan spara mer än 15 miljarder kubikmeter gas per år och att den totala efterfrågan på gas i EU kan minskas med 40–50 miljarder kubikmeter fram till 2027.
- Ytterligare global LNG-försörjning förväntas bli tillgänglig under de kommande åren, enligt Internationella energiorganet (IEA)²⁷. De globala LNG-marknaderna kommer att förbli ansträngda 2025, men ny LNG-kapacitet på 85–90 miljarder kubikmeter är prognosticerad till slutet av 2026, särskilt från USA, Kanada, Qatar och afrikanska länder. Detta förväntas uppväga den beräknade ökningen av den globala efterfrågan. Senast 2030 kommer den globala exportkapaciteten för LNG att öka med omkring 250 miljarder kubikmeter, en ökning med nästan 50 % jämfört med det befintliga globala utbudet.
- Medlemsstaterna är väl utrustade för att ta emot leveranser av LNG från globala partner tack vare samordnade insatser och investeringar i början av energikrisen. Mellan 2022 och 2024 beställdes tolv nya LNG-terminaler och sex expansionsprojekt, vilket innebar en ökning med 70 miljarder kubikmeter av EU:s importkapacitet för LNG. Dessa omfattar LNG-terminaler i Alexandroupolis (Grekland), Ravenna (Italien), Krk (Kroatien), Swinoujscie (Polen) samt Wilhelmshaven 2, Mukran, Stade och Lubmin (Tyskland). EU:s totala importkapacitet för LNG uppgår därmed till cirka 250 miljarder kubikmeter per år, mer än dubbelt så mycket som den LNG som i dag importeras.
- Under de kommande åren kommer större gasvolymerna också att bli tillgängliga i Central- och Sydösteuropa, en region som traditionellt är beroende av rysk försörjning via rörledning. Från och med 2027 förväntas gasfältet Neptun Deep Offshore i Rumänien producera 8 miljarder kubikmeter naturgas per år under sina första tio år i drift. Från och med 2026 kommer den transatlantiska gasledningens kapacitet att utökas med 1,2 miljarder kubikmeter vilket möjliggör ökad import av gas från Azerbajdzjan.
- Gasinfrastrukturen i EU är tillräckligt flexibel, med alternativa rutter och gränsöverskridande sammanlänkningspunkter som gör det möjligt för alla medlemsstater att importera LNG och rörledningsgas från andra källor än Ryssland. Sedan 2022 har medlemsstaterna utvecklat viktig infrastruktur, och ytterligare infrastruktur kommer att slutföras i slutet av 2028.

Omkring två tredjedelar av importen av LNG och rörledningsgas från Ryssland baseras på befintliga långfristiga avtal om import med destination i EU. De återstående volymerna levereras kortsiktigt (direktköp), och importörerna beslutar om inköp utifrån sina behov och

²⁶ Inbegripet det befintliga direktivet om förnybar energi, paketet om marknaderna för vätgas och koldioxidfri gas, energieffektivitetsdirektivet, utformningen av elmarknaden, handlingsplanen för elnäten, handlingsplanen för överkomliga energipriser och den planerade handlingsplanen för elektrifiering.

²⁷ Källa: [World Energy Outlook 2024 \(IEA\)](#) och [gas-market-report-q1-2025 \(IEA\)](#).

rådande marknadsvillkor. Eftersom de befintliga långsiktiga avtalen har längre löptid och avser större volymer än de som vanligtvis köps enligt spotavtal är det lämpligt att organisera utfasningen av den ryska gasimporten i två steg, och börja omedelbart med alla nya avtal och befintliga (kortfristiga) spotavtal.

En stegvis strategi för att eliminera den ryska gasimporten skulle göra det möjligt för marknaderna att bättre anpassa och minimera marknadspåverkan och de potentiella konsekvenserna för försörjningstryggheten.

Kommissionen kommer att se till att åtgärderna för att eliminera den ryska gasimporten utformas på ett sätt som minimerar den ekonomiska inverkan på marknadsaktörerna och fullt ut överensstämmer med EU:s lagstiftning och skyldigheter enligt internationell rätt.

a. Förbud mot import enligt nya avtal och befintliga spotavtal för rysk gas

Eftersom spotavtal avser en mindre betydande del av de totala volymerna från Ryssland och omfattar kortfristiga leveranser, kan dessa volymer fasas ut inom en relativt kortare tidsram. Kommissionen har för avsikt att lägga fram ett lagförslag nästa månad för att förbjuda all import enligt nya gasavtal och befintliga spotavtal med Ryssland. Ett sådant förbud bör träda i kraft senast i slutet av 2025.

b. Förbud mot import av rysk gas inom ramen för befintliga långfristiga avtal

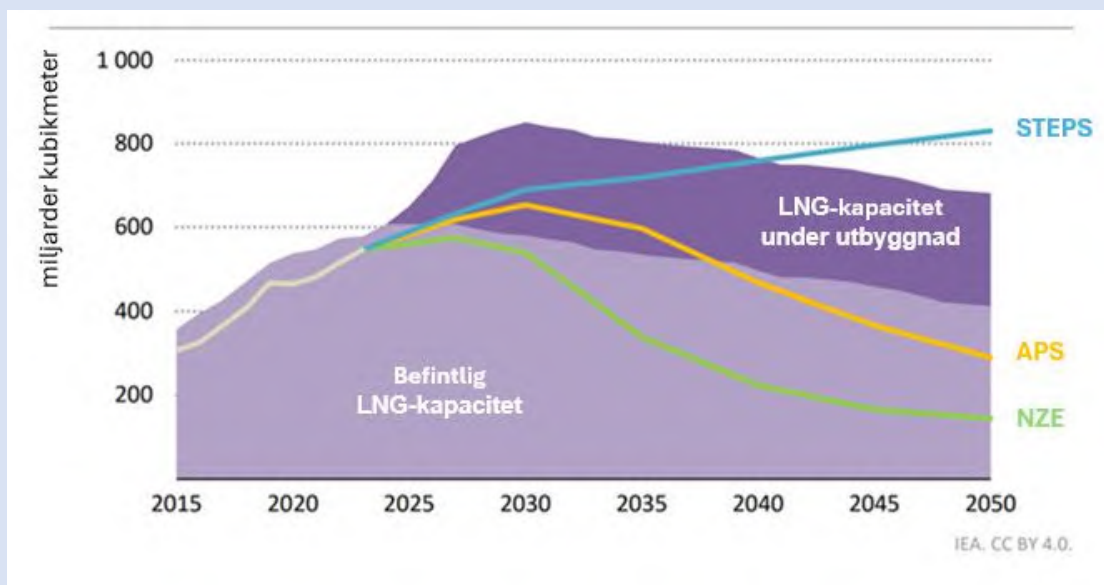
Kommissionen har för avsikt att nästa månad föreslå åtgärder för att förbjuda den återstående importen av rysk gas, både rörledningsgas och LNG, dvs. de volymer som importeras enligt befintliga långfristiga avtal. Den nödvändiga utfasningen av denna import kräver en längre övergångsperiod på grund av de större volymerna för de berörda importörerna. Ett sådant förbud bör träda i kraft senast vid utgången av 2027.

Kommissionen kommer att involvera berörda medlemsstater och se till att förslaget baseras på en adekvat bedömning av de rättsliga och ekonomiska konsekvenserna.

Effekter av utfasningen av rysk gas

Sedan krisens början har EU i allt högre grad varit beroende av LNG, som spelade en avgörande roll för att ersätta importen av rysk gas och för närvarande står för omkring 40 % av EU:s import. Till följd av detta är EU:s gaspriser nu mer utsatta för den globala dynamiken på LNG-marknaderna.

Från och med 2025 kommer det globala utbudet av LNG att öka i allt högre takt, med en ytterligare kapacitet på 25–30 miljarder kubikmeter 2025, cirka 60 miljarder kubikmeter 2026, omkring 80 miljarder kubikmeter 2027 och omkring 40 miljarder kubikmeter 2028. Detta kommer att öka den totala LNG-kapaciteten med cirka 200 miljarder kubikmeter 2028, vilket är fem gånger mer än EU:s import av rysk gas (IEA (januari 2025) Gas Market Report, Q1-2025). Enligt IEA (IEA, oktober 2024, *World Energy Outlook 2024*) kommer ett överskott av LNG på minst 130 miljarder kubikmeter senast 2030 (se diagrammet nedan) att fastställas, och detta är satt för att *pressa ned de internationella gaspriserna*.

Källa: Figur 4.7 – World Energy Outlook 2024

Anmärkning: Scenarierna vid fastställd politik (STEPS), medelvärdet åtaganden (APS) respektive nollutsläpp senast 2050 (NZE) återspeglar den prognostiserade efterfrågan vid olika scenarier.

Även om det fortfarande råder viss osäkerhet om när de nya LNG-projekten kan tas i drift, **om de genomförs i enlighet med den globala marknadsutvecklingen och tillförlitliga leverantörer**, förväntas utfasningen av importen av gas från Ryssland ha en begränsad inverkan på de europeiska energipriserna och försörjningstryggheten.

Med tanke på den förväntade användningen av ny kondenseringskapacitet är det förnuftigt att börja med spotleveranser (omkring en tredjedel av den totala ryska importen). Den ytterligare exportkapacitet som förväntas finnas tillgänglig globalt år 2026 (+ 85–90 miljarder kubikmeter per år) bör **i stort sett vara tillräcklig för att kompensera för den spotvolym** som EU inte längre skulle köpa från Ryssland. Dessutom utgörs en stor del av EU:s ryska spotleveranser av LNG, och upphörandet av dem skulle sannolikt leda till en omläggning av LNG-handeln mellan regioner som inte skulle förändra det globala utbudet nämnvärt.

Åtgärd 4: Stöd till diversifiering genom aggregering av efterfrågan och bättre användning av infrastruktur

Att säkra alternativ försörjning från tillförlitliga partner är avgörande för att begränsa eventuella effekter på marknaden eller för försörjningstryggheten. Till exempel kan EU:s största gasleverantör Norge, samt Rumänien och Grekland, bidra till diversifieringen i Central- och Östeuropa, som traditionellt domineras av rysk gas, genom Östersjöledningen Baltic Pipe respektive Trans-Balkanledningen. Kommissionen kommer att fortsätta sina diskussioner med tillförlitliga leverantörer och avsevärt intensifiera sitt energisamarbete med partnerländer i Mellanöstern, Nordafrika, runt Svarta havet och genom Global Gateway²⁸.

Parallellt med detta bör alternativ till import av naturgas utvecklas när så är möjligt, särskilt genom elektrifiering eller främjande av produktionen av biogas och biometan i enlighet med REPowerEU.

Under krisen har AggregateEU²⁹ visat sig vara ett effektivt verktyg som bidrar till REPowerEU-målen genom att stödja europeiska konsumenter och företag i upphandlingen av icke-rysk gas. Den andra halvtidsrundan för aggregering och matchning av efterfrågan inom ramen för AggregateEU slutfördes den 26 mars 2025 och samlade ett betydande intresse på både efterfråge- och utbudssidan, med 29 miljarder kubikmeter efterfrågan, 31 miljarder kubikmeter försörjningserbjudanden och nästan 20 miljarder kubikmeters jämvikt mellan utbud och efterfrågan. Den omfattade efterfrågan på gas mellan 2025 och 2030 och gjorde det möjligt för köpare att ange en prioriterad terminal i EU eller leveranser fritt ombord, vilket gav köparna ytterligare flexibilitet.

Framöver bör alternativ som går utöver aggregering av efterfrågan också utforskas i syfte att utnyttja EU:s köpkraft för att stödja dess diversifieringsinsatser.

På grundval av erfarenheterna från AggregateEU utvärderar kommissionen genomförbarheten av en plattform för att stödja uppskalning och handel med gasformiga molekyler av icke-fossilt ursprung, inklusive biometan.

Dessutom samarbetar kommissionen med industrin och andra intressenter för att främja utbyggnaden av hållbar biogas och biometan. Betydande framsteg har gjorts sedan handlingsplanen för biometan antogs 2022, bland annat genom det industriella partnerskapet för biometan. Med utgångspunkt i det framgångsrika upprättandet av det industriella partnerskapet för biometan kommer kommissionen att inrätta ett nytt nätverk för medlemsstaterna i fråga om biogas som en del av ett trepartsavtal för att bättre tillgodose behoven, vilka skiljer sig åt mellan olika områden i EU, och inkludera nationella och lokala intressenter.

²⁸ Se Global Gateway: [Global Gateway - Europeiska kommissionen](#).

²⁹ [AggregateEU - Europeiska kommissionen](#).

Med tanke på de särskilda utmaningarna i medlemsstaterna och de avtalsslutande parterna i energigemenskapen i Central- och Sydösteuropa (Cesec) när det gäller gränsöverskridande handel kommer kommissionen att inom ramen för högnivågruppen Cesec³⁰ arbeta tillsammans med energigemenskapens sekretariat³¹ och med utvidgningsländerna i syfte att maximera användningen av befintlig infrastruktur för att undanröja reglerings- och marknadshinder, öka diversifieringen och hjälpa kandidatländerna att minska sitt beroende av rysk energiimport.

3.2. Kärnkraft

Åtgärd 5: Nya restriktioner för att fasa ut import från Ryssland av uran, anrikt uran och andra kärnämnen

Till skillnad från beroenden inom gassektorn är beroendena inom kärnenergisektorn mångfacetterade och försörjningstrygghetsrisker kan fortfarande uppstå på kort till medellång sikt vid plötsliga politiska förändringar. Syftet med denna åtgärd är därför att stödja en gradvis utfasning av försörjningen från Ryssland av uran, anrikt uran och andra kärnämnen som används för tillverkning av bränsle för europeiska kärnreaktorer, bland annat av den ryska leverantören av bränsle för ryskkonstruerade VVER-reaktorer.

a. Åtgärder för anrikt uran

Kommissionen kommer att försöka göra den ryska importen av anrikt uran ekonomiskt mindre lönsam genom att nästa månad lägga fram handelsåtgärder för import av anrikt uran. Detta kommer att skapa lika villkor och incitament för politiska beslut och affärsbeslut i de berörda medlemsstaterna att påskynda investeringar och kapacitetsuppbyggnad, utveckla en EU-värdekedja och hitta alternativ till Ryssland, samtidigt som leveranser från andra internationella partner tillåts.

b. Restriktioner för avtal som medundertecknas av Euratoms försörjningsbyrå

Nästa månad avser kommissionen också att från och med ett visst datum begränsa meduntertecknandet av nya leveransavtal av Euratoms försörjningsbyrå med ryska leverantörer för uran, anrikt uran och andra kärnämnen³². Leveranser som grundar sig på befintliga avtal kommer att fortsätta, men förlängningar och nya leveransavtal kommer inte längre att godkännas av Euratoms försörjningsbyrå. Denna åtgärd kommer att stärka den långsiktiga försörjningstryggheten och förutsägbarheten samt stödja europeiska industriella och ekonomiska aktörer inom kärnbränslecykelverksamheten genom att ge tillförsikt och förutsägbarhet för investeringsbeslut.

³⁰ Sammankoppling av energinäten i Central- och Sydösteuropa.

³¹ [Energigemenskapen](#).

³² Se artikel 52 i kombination med artikel 197 i Euratomfördraget.

Åtgärd 6: Diversifieringsskyldighet och insyn: nationella planer för att fasa ut kärnkraftsmaterial från Ryssland

Kommissionen kommer att vilja se systematiska åtgärder hos medlemsstaterna för att fasa ut leveranserna av kärnbränsle, bränsletjänster och reservdelar från Ryssland och ersätta dem med helt europeiska alternativ över tid. Medlemsstaterna kommer att vara skyldiga att utarbeta nationella planer med konkreta åtgärder och tidsplaner och rekommenderas att lämna in sina första nationella planer redan före utgången av 2025, i syfte att ge ekonomiska aktörer säkerhet och förutsägbarhet när de fattar investeringsbeslut för att tillhandahålla tillräcklig kapacitet för konvertering och anrikning av uran.

Konkret har kommissionen för avsikt att nästa månad lägga fram ett lagstiftningsförslag med följande specifika mål för medlemsstaterna:

- Ersätta ryska kärnbränslen med alternativa bränslen genom att påskynda kontraktering och licensiering av sådana bränslen och vidareutveckla helt europeiska alternativ.
- Fasa ut beroendet av Ryssland för uran, anrikat uran och andra kärnämnen.
- Öka insynen i beroendeförhållandena och uppmuntra till diversifiering av försörjningen från Ryssland avseende reservdelar och underhållstjänster.

Kommissionen och Euratoms försörjningsbyrå kommer att fortsätta sitt engagemang och sin dialog med de fem berörda medlemsstaterna och intressenterna inom kärnenergisektorn för att säkerställa god samordning och övervakning av framstegen i diversifieringsinsatserna.

Åtgärd 7: Intensifiera EU:s produktion: Förslag till European Radioisotopes Valley Initiative (Ervi)

Kommissionen har för avsikt att föreslå inrättandet av en EU-struktur – en europeisk *Radioisotopes Valley* – för att säkra EU:s försörjning av medicinska radioisotoper genom att öka den inhemska produktionen, minska EU:s beroende av utländska leverantörer, särskilt Ryssland, och öka den europeiska leveranskedjans motståndskraft, med beaktande av medlemsstaternas olika behov.

Effekter av utfasningen av ryskt kärnkraftsmaterial

Även om diversifieringsinsatserna kan göra uran- och bränslepriserna volatila i samband med tillgången till uranutbudet på globala marknader kommer elpriserna sannolikt inte att påverkas i någon större utsträckning, eftersom priset på kärnbränsle och tillhörande tjänster endast utgör en liten del av den slutliga kostnaden för el från kärnkraftverk.

På kort sikt kvarstår vissa risker för försörjningstryggheten relaterade till kärnkraftsmaterial från Ryssland. Följande faktorer förväntas dock minska dessa risker:

- ❖ De medlemsstater som har VVER-reaktorer i drift har även lager av kärnbränsle som täcker deras behov under de närmaste åren.
- ❖ Bränsle från alternativa leverantörer kan både vara tillgängligt och licensieras på kort sikt, innan lagren förbrukas.
- ❖ Ytterligare kapacitet för kärnbränslecykeltjänster håller på att byggas upp och bör bli tillgänglig på kort till medellång sikt.

Utöver att minska riskerna för försörjningstryggheten kommer de föreslagna åtgärderna att noggrant kalibreras och gradvis fasas in för att ge ekonomiska aktörer förutsägbarhet, skapa en sporrande effekt och undvika snedvridningar på marknaden.

3.3 Olja

Åtgärd 8: Nationella planer för att fasa ut rysk olja och säkerställa alternativ försörjning

I linje med förslaget om att utarbeta nationella planer för utfasning av rysk gas, rekommenderar kommissionen att de två medlemsstater som berörs planerar och övervakar utfasningen av importen av olja från Ryssland. Det finns tillräcklig infrastruktur för att ersätta denna oljeimport med icke-rysk försörjning. Kommissionen har därför för avsikt att föreslå en skyldighet för de berörda medlemsstaterna att upprätta en sådan plan, som även inbegriper övervakning av planen.

Medlemsstaterna i fråga skulle vara skyldiga att utarbeta och till kommissionen överlämna nationella planer som beskriver deras strategier för att ersätta importen av rysk olja senast i slutet av 2027, som inbegriper

- en tidsplan med milstolpar för de åtgärder som syftar till att uppnå målet att fasa ut rysk gas,
- diversifieringsalternativ och teknisk kapacitet för att ersätta rysk olja,
- volymen av importen av rysk olja enligt befintliga avtal och tidpunkten då de löper ut.

Dessa planer skulle kunna ingå som ett kapitel i de nationella planerna för att fasa ut den ryska gasen.

Befintliga arbetsgrupper och samordningsgrupper, såsom samordningsgruppen för olja eller särskilda undergrupper, samt regionala grupper kommer att säkerställa samordning och stöd. Kommissionen uppmuntrar berörda medlemsstater att prioritera alternativ försörjningsinfrastruktur när sådan finns tillgänglig.

Kommissionen har för avsikt att nästa månad lägga fram lagstiftningsförslaget om nationella planer för att fasa ut den återstående importen av rysk olja, och rekommenderar att berörda medlemsstater lämnar in sina första nationella planer redan i slutet av 2025.

Åtgärd 9: Fortsätta att införa och verkställa sanktioner mot enheter och fartyg som misstänks för olaglig verksamhet

För att ta itu med problemet med kringgående av EU:s oljesanktioner genom användning av så kallade skuggflottor planeras följande åtgärder:

- Fortsatt utåtriktad verksamhet och dialog med berörda tredjeländer.
- Samarbete med internationella partner, däribland Internationella sjöfartsorganisationen (IMO), för att fastställa och upprätthålla stränga normer för sjösäkerhet och sjöfartsskydd.
- Uppmuntran till medlemsstaterna för att förbättra övervakningen till sjöss, med utgångspunkt i de tjänster som finns integrerade hos Europeiska sjösäkerhetsbyrån och som möjliggör
 - kontinuerlig övervakning av och informationsutbyte om fartyg av intresse för att identifiera misstänkt aktivitet eller beteende,
 - ökad avskräckning av olaglig sjöfartsverksamhet och efterlevnad av internationell sjörätt.
- Den höga representanten kommer tillsammans med medlemsstaterna att undersöka utplaceringen av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitiska uppdrag i syfte att
 - utföra bevakning och kontinuerlig övervakning av sjöfartsverksamheten för att identifiera misstänkta fartyg eller beteenden,
 - bekämpa olaglig sjöfartsverksamhet.
 - Tillämpning av internationell sjörätt, bland annat genom att begära att flaggstaten för ett misstänkt fartyg eller dess befälhavare ser till att fartyget anlöper en stats territorialvatten, där kuststaten får vidta alla nödvändiga åtgärder i enlighet med Unclos och sin nationella lagstiftning.
 - Ombordstigning och inspektion av fartyg av intresse på öppet hav eller i EU-medlemsstaternas exklusiva ekonomiska zoner, om detta är tillåtet enligt Unclos eller efter att flaggstaten har gett sitt samtycke till detta.
- Ingående av avtal med berörda flaggstater för att säkerställa deras samtycke till förhandsgodkänd ombordstigning på öppet hav eller i EU-medlemsstaternas exklusiva ekonomiska zoner.

4. SLUTSATSER

Denna färdplan för att för att stoppa importen av rysk energi syftar till att säkerställa EU:s oberoende från rysk energi genom att gradvis fasa ut importen av gas, kärnkraft och olja på ett ordnat, säkert och väl förberett sätt i linje med EU:s mål om klimatneutralitet.

Den kompletterar EU:s strategiska mål, så som de fastställs i konkurrenskraftskompassen för EU, i given för en ren industri och i handlingsplanen för överkomliga energipriser, genom att minska importen av fossila bränslen från leverantörer som skapar ekonomiska säkerhetsproblem och påskynda omställningen till ren energi från fossila bränslen.

De nio föreslagna åtgärderna i denna färdplan kommer att på ett effektivt sätt avlägsna rysk energi från EU:s marknader, utan att äventyra försörjningstryggheten, samtidigt som inverkan på priser och marknader minimeras.

För att genomföra färdplanen krävs ett starkt åtagande, solidaritet, engagemang och samarbete från alla medlemsstater, EU-institutioner och energimarknadsaktörer.

Kommissionen kommer att bedöma effekterna av och noga övervaka framstegen i utfasningen av den ryska energiimporten samt ge nödvändigt stöd till alla medlemsstater för att ta itu med de utmaningar de kan komma att ställas inför. Dessa regelbundna informationsutbyten i befintliga samordningsgrupper och regionala samarbetsgrupper kommer att säkerställa att EU håller den takt som behövs för att nå sina mål, samtidigt som nödvändiga anpassningar görs i tid och på ett effektivt sätt mot bakgrund av utvecklingen avseende försörjningstryggheten och den dynamiska marknadsutvecklingen.